

## **2015. AASTA TERVISE EDENDAMISE PROJEKTIDE TEGEVUSED JA TULEMUSED**

Haigekassa rahastab tervise edendamist lähtudes haigekassa arengukavast, et saavutada rahvastiku tervise arengukava eesmäärke. Inimeste tervise ja heaolu edendamine toimub tulemuslikumalt, kui sinna panustavad aktiivselt mitmed asutused, kes teevad ühtse eesmärgi nimel koostööd. Tervise edendamise tegevusi rahastavad lisaks Eesti Haigekassale ka Sotsiaalministeerium ja Tervise Arengu Instituut.

2015. aastaks oli haigekassa eelarves tervise edendamiseks planeeritud 1,1 miljonit eurot. 2015. aastaks kavandatud ressurssidest on kasutatud 99% eelarvest. Kasutamata 1% tuli osaliselt laste tervisealasest projektist „KEAT ohutusalaane noortelaager“, kus planeeritud 55 tuhandest eurost leidis kasutust vähem. Eelarve alatäitmist mõjutasid ka riigihangete majanduslikud soodsamad pakkumused.

Tabel 31. Tervise edendamise eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	<b>2014 tegelik</b>	<b>2015 eelarve</b>	<b>2015 tegelik</b>	<b>Eelarve täitmine</b>
Laste tervislikule arengule suunatud tegevus	189	400	359	90%
Patsiendi teadlikkusele suunatud tegevused	418	330	435	132%
Esmatasandi võimestamine	0	185	26	14%
Tervisesüsteemi arendamine	0	185	268	145%
Kodu- ja vabaajavigastuste ja mürgistuste ennetamine	250	0	0	-
<b>Kokku</b>	<b>857</b>	<b>1 100</b>	<b>1 088</b>	<b>99%</b>

Tervise edenduse tegevustes oli 2015. aastal kokku 16 projekti, mis olid peamiselt suunatud laste tervise arengule, elanikkonna teadlikkuse suurendamisele ning patsiendi harimisele.

**Inimese teadlikkuse parandamiseks** jõudis I ja II poolaastal elanikeni uuendatud sõnumi ja visuaaliga „Mõistliku ravimikasutuse“ kampaania, mille eesmärgiks oli tõsta inimeste teadlikkust retseptiravimite valikul ja suurendada riigiportaali eesti.ee retseptivaate teenust kasutavate inimeste hulka ning seeläbi panna inimesi tegema mõistlikke valikuid, et vähendada inimeste kulutusi retseptiravimite ostmisel ja ühtlasi parandada ravisoostumust. Kampaania märgatavus elanikkonnas oli kokku 85% ning kampaania tulemusena kasvas retseptide vaatajate hulk riigiportaalis.

Sõeluuringute teavitust emakakaelavähi varajase avastamise osas toimus jaanuaris ja oktoobris ning rinnavähi varajase avastamise teavitust mais ja oktoobris. Üldise teadlikkuse tõstmiseks avaldasime pressiteateid ja suuremates päevalehtedes ilmusid lood sõeluuringute olulisusest. Kuna uuringutega hõlmatus on madalam suuremates linnades, siis eksponeerisime kutsutute sünniaastatega plakateid välimeedias ja kasutasime sõeluuringute teavitust raadiokanaleid. Perearsti nõuandeliini 1220 võimalusi meeldetuletav ja tutvustav teavitust jõudis elanikkonnani raadio, välimeedia ja ajalehtede vahendusel II poolaastal. Euroopa ravikindlustuskaardist teavitasime elanikkonda nii I kui ka II poolaastal, mille tulemusena suurenes kaartide väljastamine 17 000 kaardi võrra.

Haigekassa teemasid kajastavad terviseleheküljed ilmusid kuues suuremas päeva- ja nädalalehes, lisatähelepanu oli Ida-Virumaa piirkonna venekeelsel lugejal, koostöö toimub ajalehega Põhjarannik.

**Laste tervete hammaste projekti** raames on valminud suutervisealased teleklipid, mis jõudsid vaatajateni nii I kui ka II poolaastal. Teleklipid olid eetris TV3 populaarsemate sarjade vahel. Klippide põhisõnumiteks olid „Janujook on vesi“, „Külasta kord aastas hambaarsti“, „Alla 19-aastaste laste hambaravi on HK lepingupartnerite juures tasuta“. Läbi on viidud fookusgrupi uuring laste hambaravi kättesaadavuse osas valitud piirkondades, mille eesmärgiks oli välja selgitada laste hambaravi kättesaadavuse osas peamised takistused ning peamised põhjused, miks lapsed hambaarsti juurde ei jõua. Avaldatud on artikleid laste suuhügieenist ja hambaravist suuremates päevalehtedes. Valmis kordustrukis „Lapse suu on pere peegel“, mis jaotati sünnitusmajadesse, hambaarstidele ja perearstidele. Meenetest valmisid hambaharjad ja

liivakellad, mis Eesti Hambaarstide Liiduga koostöös jagati lastele. Hammaste tervise teema integreeriti valemivihikusse, kus teemad jagunesid kolme vanuserühma vahel.

Eesti Hambaarsti Liidule suunatud projekti raames toimusid teavitustegevused siht- ja sidusrühmadele, kus teadlikkus suutervise probleemidest ja valmidus sekkuda on 260 lasteaia- ja kooliõpetajal. Toimunud on ka teavitustegevused sihtrühmale. Läbi on viidud nõustamisi lasteaedades ja koolides, kus on saadud otsekontakt 13 322 lapsega. Elanikkonna suutervise alaste teadmiste parandamiseks on osaletud erinevatel messidel, spordiüritustel ja teabepäevadel. Laste hammaste tervise projekt teeb ka tihedat koostööd KEAT ohutusalase noortelaagri ning Päästeala noortelaagriga, kus on osaletud hammaste tervise alase teemapunkti raames. Valminud on õppevideod sidusrühmale ja rasedatele, mis on kättesaadavad kiku.hambaarst.ee veebilehel. Veebiportaal kiku.hambaarst.ee on saanud olulist täiendust ning on muudetud siht- ja sidusrühmadele kasutajasõbralikumaks. Valminud on ka uuringuplaan eesmärgiga aastal 2016 kaardistada 3-, 6-, ja 12- aastaste laste hammaste tervislik seisukord.

**Laste tervislikule arengule suunatud projekt** „Tervise edendamine lasteaias ja koolis“ raames on läbi viidud erinevaid tervisealaseid koolitusi eesmärgiga süvendada tervist edendavat mõtteviisi ja terviseteabe praktikasse rakendamist. Projekti koolitustel on osalenud kokku 10% ehk 120 haridusasutuse esindajat, kokku 240 töötajat. Koostatud on õppematerjale haridusasutustele eesmärgiga edendada laste tervist ja heaolu. Õppematerjalide koostamisel on lähtutud tõendus põhisusest ja Eestis teostatud vajaduste kaardistamise uurimusest. Laiendatud on tugistruktuuri haridusasutuste koolitamiseks ja nõustamiseks koostöös diabeedi- ja kooliõdede ning Eesti Laste ja Noorte Diabeedi Ühinguga. Suurendatud on diabeeti põdevate laste toimetulekut haridusasutustes tugivõrgustiku arendamise kaudu, kus 25 erinevas haridusasutuses on läbi viidud diabeeti põdevate laste toimetuleku suurendamiseks personali koolitamine ja nõustamine.

**Laste tervisealastest trükistest** valmis uuenduse läbi teinud voldik „Lapse suu on pere peegel“ ja „Lapse tervisepäevik“, mida jaotati perearstidele. Trükivalmis sai ka kordustrukis „Hingamisteede ägedad infektsioonid lastel ning nende kodused ravivõtted“.

**Tervisesüsteemi edendamiseks** toimus 4–5. juunil **tervise edendamise konverents** ning kandis nime „Lapse heaolu – meie ühine vastutus“. Konverents oli esmakordselt kahepäevane, millest esimene päev oli koostöös SA Tallinna Koolitervishoiu ja EUSUHM-iga (*European Union for School and University Health and Medicine*) rahvusvaheline. Konverentsil osales kahel päeval kokku 650 inimest, sh 250 väliskülalist. Konverentsi rahulolu küsimustest selgus, et 66% osalejatest jäid konverentsiga väga rahule, 30% hindasid konverentsi „heaks“ ning 4% andsid hinnangu „neutraalne“. Hinnanguid „halb“ ja „väga halb“ ei antud. 10–12. juunil toimus Pärnus juba neljas **tõenduspõhiste ravijuhendite koolitus**, mis oli mõeldud uutele ravijuhendite koostajatele ja töörühma liikmetele meetodika tutvustamiseks. Koolitusel osales kokku 54 tervishoiutöötajat. Koolitusel toimusid töötoad erinevate tehniliste vahenditega tutvumiseks, mis lihtsustavad ravijuhendite töörühma tööd. Anti ülevaade teadusuuringute analüütilistest meetoditest ning toimus teoreetiline ja praktiline käsitus ravijuhendite kvaliteedi hindamisest tööriistaga AGREE. Suvel toimunud koolitus jätkus sügisel kahepäevase jätkukoolitusega Tallinnas, kus koolitajaks oli professor Holger Schünemann Kanadast McMaster’i ülikoolist. Koolitustel õpiti tõendusmaterjali tõlgendamist ravijuhendite koostamisel ja soovitude sõnastamist.

Augustis viibisid Eestis WHO eksperdid ja viisid läbi uuendatud **ravijuhendite koostamisprotsessi hindamise**, mille eesmärk oli saada soovitusi Eestis ravijuhendite väljatöötamise protsessi parendamise võimaluste kohta. Eeltoodu tulemusena valmis raport, mis andis hinnangu seni kehtinud protsessile ja kirjeldas soovitusi, kuidas tõhustada ravijuhendite väljatöötamist.

2015. aastal valmis neli uut ravijuhendit, mis kõik on suunatud tervishoiutöötajate teadlikkuse tõstmiseks tõenduspõhistest ravivõtetest. Valminud ravijuhendid „Kirurgilise ohutuse kontrollkaardi kasutamine operatsioonitubades“, „Lamatiste käsitus- ennetamine ja konservatiivne ravi“, „Alkoholitarvitamise häirega patsiendi käsitus“ ja „Perioperatiivne ägeda valu käsitus“ on kättesaadavad elektrooniliselt ravijuhendi kodulehel [www.ravijuhend.ee](http://www.ravijuhend.ee).

Ravijuhendite täienduseks valmis ka neli erinevat **patsiendijuhendit**, mis jõuavad sihtrühmadeni trükistena tervishoiutöötajate vahendusel. Elektrooniliselt on

patsiendijuhenditega võimalik tutvuda ravijuhendi kodulehel. Valminud on järgmised patsiendijuhendid "Täiskasvanute astma käsitus esmatasandil", „Lamatiste käsitus“, „Generaliseerunud ärevushäire ja paanikahäire käsitus perearstiabi“ ja „Täiskasvanute kõrgvererõhktõve patsiendijuhend“.

Lastele suunatud projektid **KEAT ohutusalsed noortelaagrid** toimusid kõigis 15 maakonnas ning laagrites osales kokku 2766 6–8 klasside õpilast. Projekti eesmärgiks on õpetada noortele eluks vajalikke ohutusalseid teadmisi, kuidas ohtusid ette näha ning kuidas hakkama saada erinevates hädaolukordades. Projekti peamisteks koostööpartneriteks on: Maakondlikud tervisedendajad, Päästeamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Punane Rist, Kaitseliit, Maanteeamet. KEAT laagri raames toimusid ka koolitused, kus osales 8402 last.

Edendusprojekt „**Raseduskriisi nõustamine**“ eesmärgiks on lapseootel naise ja tema lähedase asjakohase nõustamisteenuse kättesaadavuse tagamine, tegemaks informeeritud otsuseid rasedusega seonduvates küsimustes, tõstes teadlikkust võimalikest riskidest ja saada informeeritud riigi poolt tagatud tugiteenustest ja toetustest. Aastal 2015 nõustati saatekirjade alusel haigekassa toetusel 2200 erinevat isikut 4500 korral, mis moodustab ühe kliendi kohta keskmiselt 2 pöördumist.